

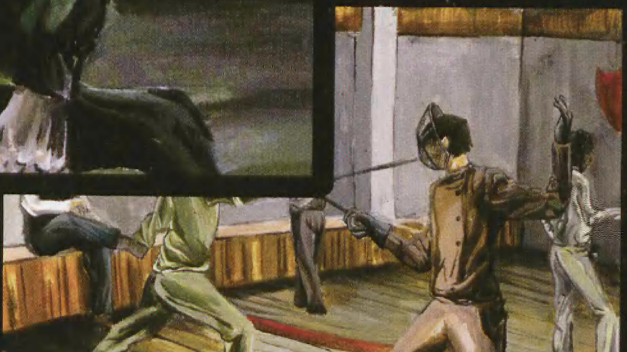
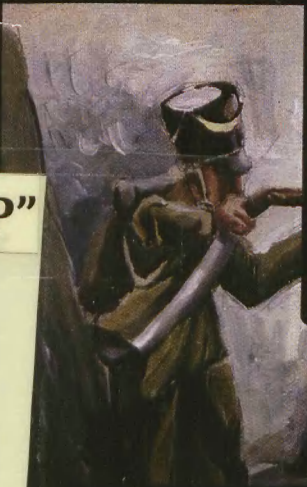
1207

ul. Koszykowa 26/28

BPW00441987

PRZEZ CIĄG ŻYCIA... RZECZ O FELIKSIE NOWOSIELSKIM

BRWINOWSKIE ZESZYTY HISTORYCZNE TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ BRWINOWA

"P"

14-70

82-91

511299

WD-6901-14

PRZEZ CIĄG ŻYCIA...
RZECZ O FELIKSIE NOWOSIELSKIM

ILUSTRACJE - DOMINIK MICKIEWICZ
SCENARIUSZ - ISADORA MICKIEWICZ

BRWINÓW 2014

50 5668/20-14

9-

Projekt okładki i strony tytułowej
Dominik Mickiewicz

Komiks powstał z inicjatywy Komitetu Obchodów 150. rocznicy śmierci
ppłk. Feliksa Nowosielskiego, w składzie:
Henryk Tybuś (przewodniczący), Grażyna Adamska, Krzysztof Falkowski,
Waldemar Matuszewski, Andrzej Mączkowski, Krystyna Nowicka, Sławomir Rakowiecki

Konsultacje historyczne
Andrzej Mączkowski

Zdjęcia na s. 3
Dominik Mickiewicz
zdjęcie archiwalne pochodzi ze zbiorów TPB
Zdjęcia na s. 44
Marek Ostas

Autorzy reprodukcji wykorzystanych w komiksie
Bernardo Bellotto zwany Canaletto (s. 14), Maksymilian Gierymski (s. 24),
Artur Grottger (s. 17), Juliusz Kossak (s. 27), Wojciech Kossak (s. 20, 21, 28),
Karol Malankiewicz (s. 27), Georg Benedikt Wunder (s. 21), Marcin Zaleski (s. 18)

Korekta
Zespół

Łamanie
Dominik Mickiewicz

Publikacja współfinansowana przez Gminę Brwinów w ramach
wspierania działalności pożytku publicznego

Wydawca: Towarzystwo Przyjaciół Brwinowa

Copyright © by Towarzystwo Przyjaciół Brwinowa, Brwinów 2014
Copyright © by Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołu Szkół nr 1 w Brwinowie, Brwinów 2014

ISBN: 978-83-921265-3-9
Brwinów 2014

Towarzystwo Przyjaciół Brwinowa
ul. Grodziska 57, 05-840 Brwinów
Druk ukończono w listopadzie 2014 r.
Nakład 1500 egz.
Egzemplarz bezpłatny

Przygotowanie do druku: Grafini DTP, ul. Kościuszki 1A/11, 05-840 Brwinów
Druk i oprawa: MEGRAF Zakład wydawniczo-poligraficzny Krzysztof Burzec
ul. Orzeszkowej 1, 05-840 Brwinów

**CZY WIECIE, JAKĄ TAJEMNICĘ KRYJE
ULICA BISKUPICKA?**

**PROWADZI PRZEZ STARY CMENTARZ.
POD JEZDNIĄ I POD CHODNIKIEM
MIEŚCIŁY SIĘ GROBY DAWNYCH
MIESZKAŃCÓW BRWINOWA.**

**W 1800 R., GDY URODZIŁ SIĘ FELIKS NOWOSIELSKI, MIEJSCE
TO WYGLĄDAŁO INACZEJ NIŻ DZIŚ.**

TAKI NASZ LOS, POLAKÓW.
JA TEŻ WALCZYŁEM O WOLNOŚĆ
U BOKU KOŚCIUSZKI.

MŁODY FELIKS
NOWOSIELSKI
WYJECHAŁ
Z RODZINNEGO
BRWINOWA I RUSZYŁ
W STRONĘ
KALISZA, GDZIE
W 1814 ROKU
WSTĄPIŁ DO SZKOŁY
KORPUSU KADETÓW.

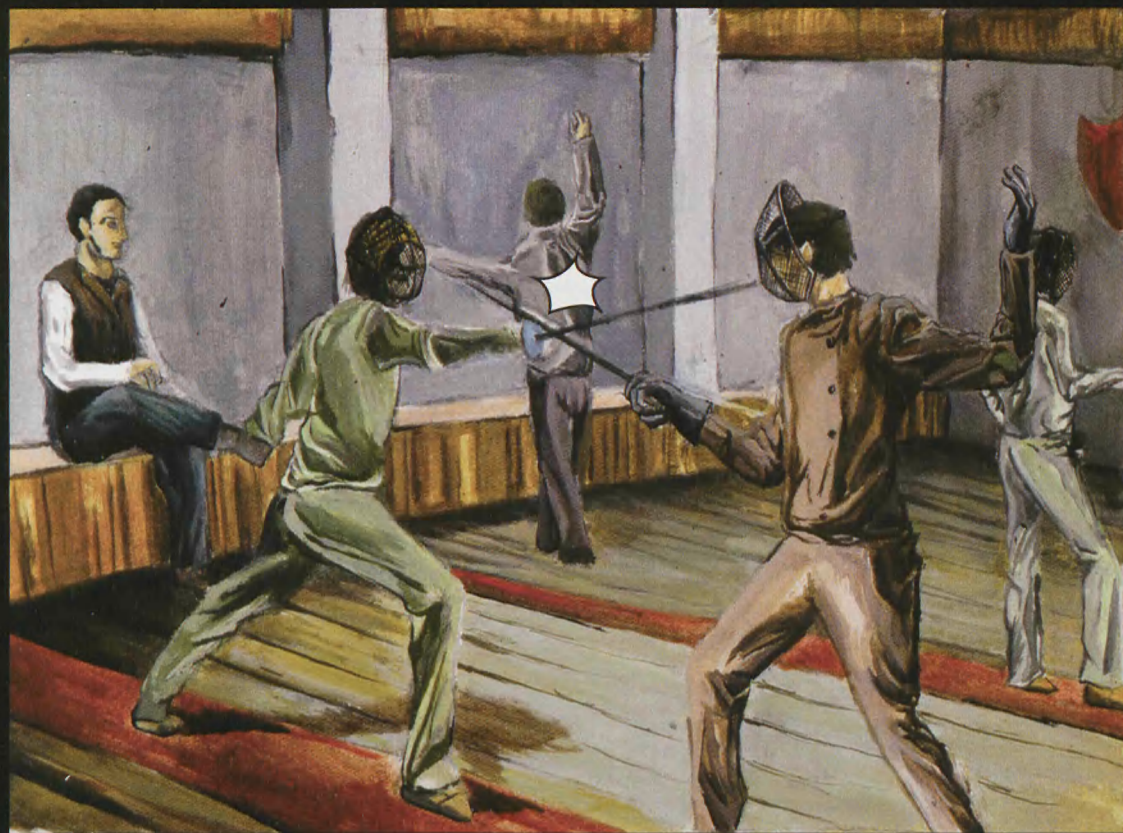
KALISZ, 1814 R.
SZKOŁA KORPUSU KADETÓW.
MOMENT PRZYSIĘGI.

ZA
CARA!

MOIMI PRZEWODNIKAMI
BĘDĄ
BÓG, HONOR,
OJCZYŻNA.

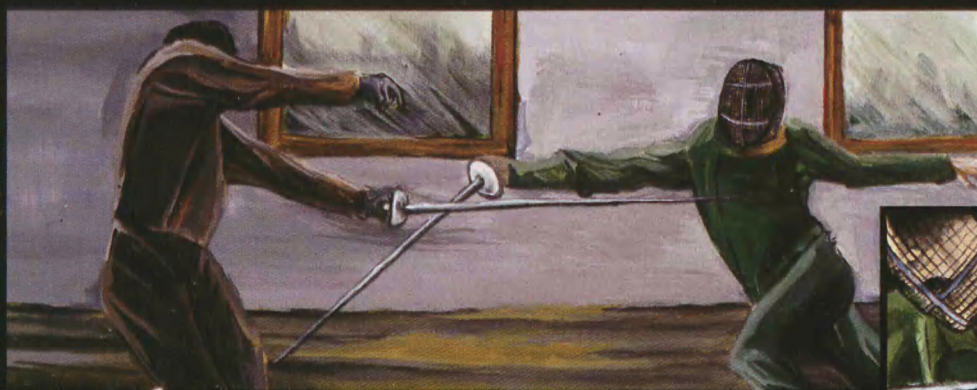

WASHUUU!!!

TYLKO
DRAŚNIĘCIE.

DZIĘKUJĘ
FELIKSIE.
NA TOBIE
ZAWSZE MOŻNA
POLEGAĆ.

SAPERZY!
NA ĆWICZENIA
MARSZ!

PO UKOŃCZENIU SZKOŁY
KADETÓW W KALISZU,
NOWOSIELSKI KONTYNUOWAŁ
NAUKĘ W ZIMOWEJ SZKOLE
ARTYLERII W WARSZAWIE.

Warszawa, 1824 r.

Szanowna Matko,
Szanowny Ojcze!

Z radością donoszę Wam,
że ukończyłem szkołę saperów i szkołę
artyleryjską. Dziękuję, że zgodziliście się,
abym poszedł do szkoły podchorążych.
Realizuje się moje wielkie marzenie.

Wasz Feliks

STYCZEŃ 1829 R.
WARSZAWA.
SZKOŁA
PODCHORAŻYCH.

PRZEŚLADOWANIA
POLAKÓW
OSIĄGAJĄ APOGEUM.
WARSZAWA WRZE
NASTROJAMI
ANTYROSYSKIMI.

PRZYSŁA MNIE
PORUCZNIK WYSOCKI.
PRZYGOTOWUJEMY
POWSTANIE. WIEMY, ŻE TWEMU
SERCU BLISKA JEST SPRAWA
NARODOWA.

ŻYCIE ODDALBYM
ZA POLSKĘ.

WARSZAWA. KOŚCIÓŁ ŚW. KRZYŻA*
JAK WIELE INNYCH KOŚCIOŁÓW BYŁ MIEJSCEM SPOTKAŃ SPISKOWCÓW.

* OBRAZ CANALETTA

HASŁO?

ŚMIERĆ
MOSKAŁOM!

ODZEW?

ORZEŁ
BIAŁY!

WSTRZYMAJCIE
SIĘ MŁODZI!
ZNÓW BĘDZIEMY
WYKRWAWIAĆ
NARÓD.

NIE MOŻEMY
DŁUŻEJ POZWALAĆ
NA GNĘBIENIE
OJCZYZNY.

CAR KRÓLEM
POLSKI?
HAŃBA, KTÓRĄ TRZEBA
UTOPIĆ WE KRWI
MOSKALI.

PRAWDA! POD
RACŁAWICAMI POBILIŚMY ICH!
A TERAZ WYGONIMY ICH
Z KRAJU!

MIARKUJCIE SIĘ, MŁODZI!
JAK NASZA ARMIA DA RADĘ
WOJSKU WIELKIEJ
ROSJI?

PRAGNIENIE
WOLNOŚCI
DODA NAM SIŁ.
ILU NASZYCH
BRACI PRZYKUTYCH
DO TACZEK JĘCZY
W KOPALNIACH?
ILU ZAMARZA W TAJDZE
SYBERII? UMIERA
Z GŁODU I ZIMNA?

A. GROTTER - „WIDZENIE” ORAZ „POCHÓD NA SYBIR”

ALE CZY INNE
STANY PÓJDA
Z NAMI?

MY JESTEŚMY SUMIENIEM
NARODU! NIE OGLĄDAJMY SIĘ NA
TCHÓRZY I ZDRAJCÓW. ZWYCIĘŻYMY
ALBO POLEGNIEMY, ALE ŚWIAT ZWRÓCI
OCZY NA NASZ ROZDARTY I KONAJĄCY
W NIEWOLI KRAJ.

NA NASZ
ZNAK CHWYTAJcie
ZA BRON!

NA SOLCU STOI
STARY, DREWNIANY
BROWAR. PODPALIMY GO. GDY
UJRZYCIE POŻAR
BROWARU, RUSZAJCIE
DO POWSTANIA.

JAKI ZNAK?

M. ZALESKI - „ZDOBYCIE ARSENAŁU”

W. KOSSAK - „NOC LISTOPADOWA”

W. KOSSAK - „STARCIE BELWEDERCZYKÓW Z KIRASJERAMI ROSYJSKIMI NA MOŚCIE W ŁAZIENKACH”

WOJSKA POLSKIE I ROSYJSKIE ŚCIERAŁY SIĘ NA WIELU FRONTACH.

G. B. WUNDER - „ATAK WOJSK ROSYJSKICH NA WARSZAWĘ”

W. KOSSAK - „ROGATKI JEROZOLIMSKIE”

NAPRZÓD,
ŻOŁNIERZE!
NA MODLIN!
ODBIĆ TWIERDZĘ,
WYGNAĆ
MOSKALI!!!

ODDZIAŁY POWSTAŃCZE RUSZYŁY NA TWIERDZĘ MODLIN, W KTÓREJ
STACJONOWAŁY WOJSKA ROSYJSKIE.

BOOOOMMM!!!

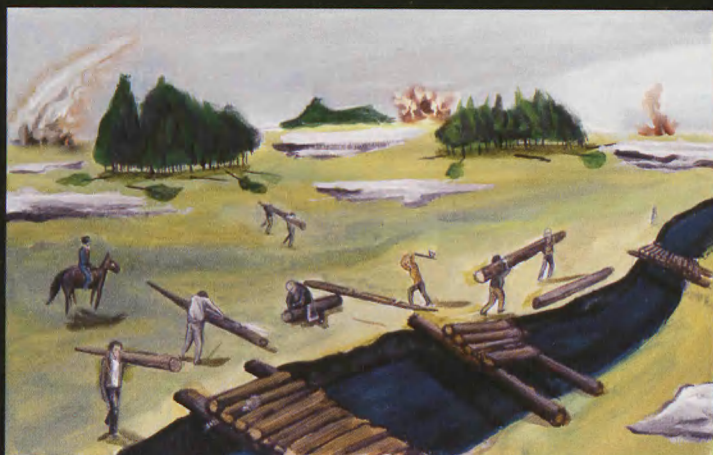

PO ZDOBYCIU TWIERDZY MODLIN FELIKS NOWOSIELSKI AWANSOWAŁ DO STOPNIA PORUCZNIKA.

BATALION SAPERÓW WYRUSZYŁ W KIERUNKU
OSTROŁĘKI.

M. GIERYMSKI -
„POCHÓD UCZĄCÓW
POLSKICH”

ZA STAWIANIE MOSTU W CZASIE SILNEGO OSTRZAŁU ARTYLERYJSKIEGO
NA RZECIE RUŻ POD NADBORAMI FELIKS NOWOSIELSKI OTRZYMAŁ
ZŁOTY KRZYŻ VIRTUTI MILITARI. AWANSOWAŁ DO STOPNIA KAPITANA.

K. MALANKIEWICZ – „BITWA POD OSTROŁĘKĄ”

J. KOSSAK – „BITWA POD OSTROŁĘKĄ”

W BITWIE POD OSTROŁĘKĄ ZGINEŁO 12 TYSIĘCY ŻOŁNIERZY POLSKICH I ROSYJSKICH.
WOJSKA POLSKIE WYCOFAŁY SIĘ W KIERUNKU WARSZAWY.

UMOCNIENIA WARSZAWY 1831 R. - FOTOGRAFIA NIEZNANEGO AUTORA.

KORPUS SAPERÓW FELIKSA NOWOSIELSKIEGO ZOSTAŁ PRZYDZIELONY DO BUDOWY
UMOCNIEŃ W REJONIE MARYMONTU I PARYSOWA.

W. KOSSAK - „GEN. SOWIŃSKI NA SZAŃCACH WOLI”

**ZA MNĄ!
WRÓG SIĘ WDARŁ!
ZATRZYMYMY GO
BAGNETAMI!!!**

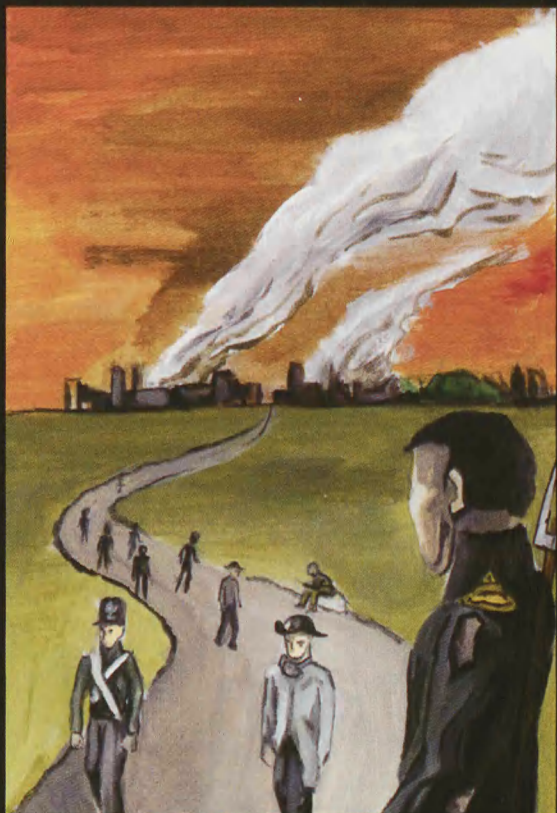

PODPIERAĆ!
SYPĄĆ
KAMIEŃ
NA SZANIEC!!!

PO UPADKU POWSTANIA
LISTOPADOWEGO
FELIKS NOWOSIELSKI,
JAK TYSIĄCE INNYCH
POWSTAŃCÓW, MUSIAŁ
EMIGROWAĆ.

NASZE
ODDZIAŁY IDĄ
NA ZACHÓD,
ALE MOJE SERCE
I MYŚLI ZAWSZE
BEDĄ SIĘ KIEROWAĆ
NA WSCHÓD, DO
POLSKI.

PRZY JACIEŁU,
MOSKALE WYDALI NA CIEBIE
WYROK ŚMIERCI. POSTAWILI
SZUBENICĘ W BRWINOWIE.

JUŻ
NIGDY NIE
WRÓCĘ
DO KRAJU. NIE
UJRZĘ MOJEGO DOMU,
MODRZEWIOWEGO
KOSCIÓŁKA, W KTÓRYM
BYŁEM OCHRZCZONY
ANI MOGIŁY
RODZICÓW.

MUSIMY
SIĘ JAKOŚ
ZORGANIZOWAĆ
NA OBCZYZNIE.

JESTEŚMY
UCIEKINIERAMI.
MUSIMY SIĘ TUŁAĆ.

ŻOŁNIERZU,
PRZYJDŹ JUTRO
DO KONSULATU EMIGRANTÓW
POLSKICH. DOSTANIESZ
JADŁO I PRZYODZIEWEK.

SZWAJCARIA 12 MAJA 1834 R.

JAKIE
ZARZUTY
???

ZA CO?
CO ZA
NIESZCZĘŚCIE!

UWAŻAJĄ
GO ZA
REWOLUCJONISTĘ!
BOJĄ SIĘ
REWOLUCJI!

ZARZUTY WOBEC FELIKSA NOWOSIELSKIEGO ZOSTAŁY WYCOFANE,
ALE MUSIAŁ ON OPUŚCIĆ SZWAJCARIĘ.

WŁOCHY

ALE SKWAR.

NIC NIE ZASTĄPI
ŁAWECZKI
W CIENIU STAREJ LIPY
W MAJĄTKU OJCÓW
W BRWINOWIE.

ANGLIA 1848 R.

KAPITANIE,
PRZYSZŁA
POCZTA.

JAKI KAPITANIE?
PRZECIEŻ JUŻ
W WARSZAWIE PODPISYWAŁEM
TWÓJ AWANS
NA PODPUŁKOWNIKA*.

* AWANS FELIKSA NOWOSIELSKIEGO
NA PODPUŁKOWNIKA PODPISAL
GEN. MACIEJ RYBIŃSKI.

Londyn, 2 czerwca 1863 r.

Do Polonii Amerykańskiej.

Z całego serca dziękuję Wam, Bracia Polacy, za wsparcie. Organizuję tutaj pomoc dla emigrantów. Suma 11 000 dolarów, którą zebraliście dla naszego funduszu, przerasta nasze najśmielsze oczekiwania.

*Z braterskim pozdrowieniem
Feliłs Nowosielski*

LATA MIJAJĄ I CÓŻ PO MNIE ZOSTANIE?
TA MOJA MAŁA KSIĄŻKA, W KTÓREJ
PRÓBOWAŁEM DAĆ WSKAZÓWKI, JAK NASZE WADY
NARODOWE PRZEKSZTAŁCIĆ W SIŁĘ.

WIERZĘ, ŻE KIEDYŚ NASZ KRAJ BĘDZIE WOLNY.

O kształceniu
serca.

W POLSCE ZNÓW SZYKUJĄ SIĘ DO POWSTANIA.
32 LATA MINĘŁY, ALE DUCH NARODU NIE UMARŁ...

..MOŻE POLSKA NIE POWINNA STAWAĆ DO WALKI
Z TAKIMI POTĘGAMI..

..NIE MOGLİŚMY INACZEJ. DUCH POWSTANIA KOŚCIUSZKOWSKIEGO
KSZTAŁTOWAŁ CAŁE MOJE POKOLENIE.

TRZEBA ZORGANIZOWAĆ
BRONŃ DLA POWSTAŃCÓW.

WSZYSTKIE MOJE
PRZEMYŚLENIA
PRZELAŁEM NA STRONY
TEJ KSIĄŻKI

WSTĘP

Wykształcić rozum
i serce dziecięcia jest
najważniejszym
zadaniem,
najpotężniejszym
usiłowaniem
rozsądnych
rodziców.

OBY MOJE SŁOWA
ZNAŁAZY DROGĘ DO
MŁODYCH SERC.

TRZECIĄ EPOKĘ STANOWI
TOWARZYSTWO. W JAKIE SIĘ
DOSTAŁ MŁODZIEŃC;
TO WYWIERA STANOWCZY WPŁYW
NA UGRUNTOWANIE LUB ZNIWECZENIE
OWOCU DWÓCH PIERWSZYCH EPOK.
CZWARTĄ I NAJWAŻNIEJSZĄ
STANOWI PRACOWANIE NAD
SAMYM SOBĄ.

NIE DAWAJ POSŁUCHU OBMOWIE.
ŹŁE MÓWIONO O TOBIE – STARAJ
SIĘ ZBLIŻYĆ, POZNAĆ POWODY
I PRZEKONAĆ CZYNAMI, ŻE SIĘ
NA TOBIE POMYŁONO...

CIĘŻKO ODDYCHAĆ...
CIEMNOŚĆ MNIE OGARNIA.

UCZ SIĘ PRZETO POZNAWAĆ
SIEBIE SAMEGO. KIERUJ
PORZĄDNIEM TWOJEMI
NAMIĘTNOŚCIAMI. A WKRÓTCE
SIĘ NAUCZYSZ, JAK
POZNAWAĆ SERCA INNYCH.
JAK SKIEROWAĆ JE
DO DOBREGO.

LONDYN, 22 KWIETNIA 1864 R.

FELIKS NOWOSIELSKI – urodzony 20 listopada 1800 roku w Brwinowie. Syn Pawła, herbu Ślepowron, uczestnika Powstania Kościuszkowskiego i Joanny z Osieckich. Jeden z trzech braci, którzy poświęcili się karierze wojskowej. Od 1814 roku kształcił się w Kaliszu w Korpusie Kadetów, a następnie w randze chorążego rozpoczął służbę w batalionie saperów. Jednocześnie uczęszczał do Zimowej Szkoły Artylerii. W 1824 roku otrzymał stopień podporucznika.

W styczniu 1829 roku został zwербowany do sprzysiężenia Piotra Wysokiego. W noc listopadową odznaczył się zdobyciem Arsenatu, dokąd podążył razem ze Szkołą Artylerii. W powstaniu dał się poznać jako znakomity oficer o brawurowej odwadze. Jego batalion pracował przy umocnieniach Modlina. Za stawianie mostu pod Nadborami na rzece Ruż, pod ostrzałem artyleryjskim, otrzymał Złoty Krzyż Virtuti Militari i mianowany został kapitanem. Za fortyfikacje Marymontu i Parysowa we wrześniu 1831 roku został mianowany podpułkownikiem. Po upadku powstania, 5 października tego samego roku, przekroczył pruską granicę pod Brodnicą, a w maju 1832 udał się do Francji.

W kraju został skazany przez rząd carski na karę śmierci przez powieszenie. Wszedł w skład Komitetu Tymczasowego „Młodej Polski”, który z „Młodymi Włochami” i „Młodymi Niemcami” podpisał Akt Braterstwa „Młodej Europy”. Od roku 1836 przebywał w Anglii. Tam brał udział w akcji zjednoczeniowej między Ogółem Londyńskim a Gromadami Ludu Polskiego. Z inicjatywy Nowosielskiego została zawiązana w lipcu 1837 roku Komisja Tymczasowa w celu ustanowienia Komisji Potrzeb Moralnych i Materialnych Emigracji Polskiej.

Zniechęcony walką stronnictw i niezgodą wśród emigracji, usuwał się stopniowo z życia politycznego. Na wyspie Jersey ukazała się w 1853 roku jego książka „O kształceniu serca,” będąca swego rodzaju katechizmem dla młodych Polaków.

Nowosielski przez cały czas pobytu w Anglii szczególną opieką otaczał najbiedniejszych emigrantów, dzieląc się z nimi wszystkim, co posiadał. Po wybuchu powstania styczniowego zbierał fundusze na rzecz rodaków wybierających się do kraju. Zmarł 22 kwietnia 1864 roku w Londynie. Został pochowany na cmentarzu Highgate na Wzgórzu Orła Białego.

IN MEMORY OF
THE POLISH EXILE
FELIX NOWOSIELSKI
LIEUT.-COL IN THE
POLISH ARMY OF 1831
KNIGHT OF THE MILITARY ORDER
"VIRTUTI MILITARI"
BORN 1800 AT BRUINOW
KINGDOM OF POLAND
DIED IN LONDON 22ND APRIL 1864
ERECTED BY HIS FELLOW EXILES

GRÓB FELIKSA NOWOSIELSKIEGO
NA WZGÓRZU ORŁA BIAŁEGO.
CMENTARZ HIGHGATE W LONDYNIE
FOT. MAREK OSTAS

II KSIĘG. PODR.

